

**UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA”
DIN IAȘI
FACULTATEA DE LITERE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE STUDII FILOLOGICE**

**Argumentarea și persuasiunea în discursul
televizual românesc actual. Interviuul**
Rezumatul tezei de doctorat

Conducător de doctorat:

Prof. univ. dr. Cărașu Luminița Mirela

Doctorandă:

Alexandrescu I. Loredana-Aurelia

ANUNȚ

La data de **09 noiembrie 2022**, ora **12.00**, în sala „Grigore Vereș” (III.15), drd. LOREDANA-AURELIA ALEXANDRESCU va susține, în ședință publică, teza de doctorat cu titlul **Argumentarea și persuasiunea în discursul televizual românesc actual. Interviu**, în vederea obținerii titlului științific de doctor în domeniul Filologie.

Comisia de doctorat are următoarea componență:

Președinte:

Prof. univ. dr. Lăcrămioara PETRESCU,

<http://media.lit.uaic.ro/wp-uploads/LACRAMIOARA-PETRESCU.2016-CV-.pdf>, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Conducător științific:

Prof. univ. dr. Luminița CĂRĂUȘU,

http://media.lit.uaic.ro/scoala_doctorala/DOCUMENTE/CV/CV%20Luminita%20Carausu.pdf, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Referenți:

Prof. univ. dr. Maria CĂTĂNESCU,

http://www.lit.uaic.ro/scoala_doctorala/DOCUMENTE/CV%200drd%2019/CV%20MARIA%20CATANESCU%20referent.pdf, Universitatea din București,

Cercetător științific gradul I Florin-Teodor OLARIU,

https://www.philippide.ro/persoane/curriculum/CV_Florin%20Olariu.pdf, Institutul de Filologie Română „A. Philippide” din Iași

Conf. univ. dr. Ioan MILICĂ,

<https://doctorate.ulbsibiu.ro/wp-content/uploads/CV-Conf-Milica.pdf>, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Vă invităm să participați la ședința de susținere a tezei. Teza poate fi consultată la Biblioteca Facultății de Litere.

Demersul nostru de cercetare a luat naștere din dorința de a contura o imagine cât mai complexă și detaliată a discursului televizual românesc actual de tip interviu.

Alegerea discursului mediatic în elaborarea cercetării noastre nu este întâmplătoare, ci își propune să dezvolte tema disertației cu titlul *Deixisul temporal și spațial în paratextul textului publicistic*, lucrare pe care am susținut-o în anul 2012, în cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

Scopul principal urmărit în cele cinci capitole ale prezentei cercetări este analizarea, din perspectivă pragma-retorică, a interviului de televiziune, pentru a identifica mecanismele care asigură schimburile verbale dintre locutori (moderatori și intervievați), oferind astfel experiențe și valori pe care telespectatorii și le pot apropria în viața de zi cu zi.

Ipoteza principală a acestei lucrări face referire la faptul că în construirea propriului discurs, televiziunea își apropiază, la rândul ei, discursurile prezente în societate, la un moment dat, conferindu-le legitimitate în scopul realizării propriei sale intenționalități.

În acest sens, avem în vedere următoarele *obiective*:

- realizarea unui corpus de texte relevante pentru analiza propusă;
- prezentarea cadrului actual al cercetării și a stadiului

teoretic cu privire la argumentarea și persuasiunea în interviul televizual românesc actual;

- identificarea particularităților interacțiunii, din perspectiva rolurilor instituționale de interviewer și interviuat, la nivel verbal, paraverbal și nonverbal din cadrul discursului televizual românesc actual;
- prezentarea mecanismelor de funcționare a strategiilor argumentativ-persuasive specifice interviului televizual în spațiul românesc.

Demersul teoretic este construit pe un corpus propriu de texte. Astfel, analiza, în cadrul tezei de doctorat, este realizată pe șase emisiuni televizate transcrise, de tip interviu, ce includ interacțiunea verbală mediată controlată: 1) *Profesioniștii*; 2) *Mic dejun cu un campion*; 3) *Nocturne*; 4) *Cooltura*; 5) *Să cultivăm recunoștința*; 6) *Invitații lui Holban*. Transcrierile s-au făcut respectând convențiile propuse în Luminița Hoarță Cărăușu (coord.), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 11. Durata totală a segmentului transcris este de 11h 56' 25''.

Lucrarea de față este structurată în *două părți*: una teoretică și alta practică. Referitor la *aspectele teoretice*, care stau la baza cercetării noastre, acestea apar atât în primele două

capitole, cât și în următoarele, care, cu toate că au un caracter preponderent practic, debutează cu scurte incursiuni în retorică (subcapitolul III.1.1.) și în pragmatică (subcapitolul IV.1). *Partea practică* (acoperă cea mai mare parte a lucrării, cea mai detaliată și mai importantă din studiul nostru) este repartizată în capitolele III-V. În capitolele III și IV am analizat strategiile retorice, respectiv, persuasive ale interviului de televiziune, capitolul final, al V-lea, s-a ocupat de analiza unor parametri paraverbali și nonverbali ai celor doi actanți ai schimbului conversațional, ce reprezintă tehnici ale persuadării publicului telespectator.

Prin urmare, lucrarea are următoarea structură:

Introducerea, care face referire la obiectul cercetării, actualitatea și motivația alegerii temei, obiectivele urmărite, corpusul, structura tezei și stadiul actual al cercetării;

Cele *cinci capitole* (divizate, la rândul lor, în subcapitole), care alcătuiesc corpul lucrării, includ trecerea în revistă a literaturii de specialitate, în special în crearea unui cadru teoretic, explicarea strategiilor corespunzătoare tematicii abordate, analiza corpusului existent, analiza de conținut;

Concluziile generale și Bibliografia.

Astfel, primul capitol, intitulat *Particularitățile discursului televizual*, prezintă din punct de vedere teoretic

caracteristicile fundamentale ale discursului televizual, plecând de la particularitățile discursului, în general. În acest sens, studiul nostru are la bază concepția despre discurs a cercetătorilor Dominique Maingueneau și Patrick Charaudeau. În opinia lui Dominique Maingueneau, analiza discursului vizează contextul instanței de enunțare și al atitudinii acesteia față de destinatarul său, al caracterului interactiv, normativ, al orientării discursului. Lingvistul francez Patrick Charaudeau a propus conceptul de *contract de comunicare*, concept fundamental pentru evidențierea raportului dintre jurnalist și public și, în special, de transmitere a mesajului.

Capitolul al II-lea, *Comunicare interpersonală*, are în vedere o scurtă trecere în revistă a noțiunilor teoretice, pe care le implică studiul interviului, ca formă a comunicării interpersonale, prin raportare la dezbateră televizată și *talk-show*, ca specii ale discursului televizual, însoțită de o analiză a interviului din perspectiva relațiilor care se stabilesc între cei doi actori ai schimbului conversațional, precum și identificarea, din punct de vedere structural, a trăsăturilor ce definesc mecanismele care asigură schimburile verbale dintre reporter și interviuat.

Capitolul al III-lea, *Argumentarea în discursul televizual românesc actual. Interviul* (cu un caracter

preponderent practic), vizează particularitățile retorice (genurile retorice, dimensiunile discursive – ethos, pathos, logos-, tipurile de argumente, tehnicile argumentative bazate pe figuri retorice, strategiile argumentative, conectorii argumentativi și rolul acestora în demersul argumentativ), precum și analiza elementelor de structură care contribuie la realizarea efectelor persuasive (descriind mecanismele metaforei cu rol argumentativ, ale repetiției, ale proverbului, ale interogației retorice etc.), pentru a demonstra cum sunt integrate aceste categorii de trăsături retorice în discursul televizual românesc actual, apelând la diferite interviuri televizuale, încadrate în corpusul tezei.

Capitolul al IV-lea, *Persuasiunea în discursul televizual românesc actual. Interviul* (cel mai consistent și, de asemenea, cu un caracter majoritar aplicativ), tratează strategiile persuasive recurente în discursul televizual românesc actual, de tip interviu: presuposiții (și tehnici prin care sunt declanșate aceste categorii pragmalingvistice), implicaturi, acte de vorbire, relevanța, precum și politețea negativă și pozitivă - plecând de la teoriile consacrate ale lui Penelope Brown și Stephen Levinson, inspirate din sociologia americană a lui Ervin Goffman (Patrick Charaudeau, Dominique Maingueneau 2002: 440) - , ultima formă ilustrată

preponderent, întrucât discursul televizual de tip interviu este orientat, în general, spre obținerea consensului, prin manifestarea relațiilor de cooperare, ce dezvoltă armonia și echilibrul social între colocutori), apoi supunem analizei exemple excerptate din corpul lucrării noastre, cu intenția de a vedea în ce măsură aceste tehnici persuasive, utilizate de către locutori (moderator și invitați), influențează destinatarul (atât alocutorul, cât și publicul telespectator) să adere la ideile prezentate.

Ultimul capitol, al V-lea, *Comunicarea paraverbală și nonverbală în interviul televizual*, urmărește expunerea câtorva repere de ordin teoretic cu referire la componenta paraverbală și nonverbală a comunicării, deoarece considerăm că, adeseori, paraverbalul și nonverbalul lasă să transpară ceea ce nu am fi dorit să se afle. Capitolul continuă cu o analiză a unor parametri paraverbali (vocea, întreruperile și suprapunerile, tăcerile/pauzele) și nonverbali (privirea, zâmbetul și râsul, postura corporală și vestimentația). Alte aspecte analizate în capitolul al V-lea sunt strategiile paraverbale și nonverbale de cedare/menținere și preluare a rolului conversațional, recurgând, în acest sens, la exemple relevante extrase din corpul lucrării. La cele menționate se adaugă un studiu de caz având drept scop modul în care este

orientată privirea celor două instanțe mediatice, în interviul de televiziune cu Dem Rădulescu, din cadrul emisiunii *Profioniștii*, pentru a vedea dacă funcția conativă este activată de acest parametru nonverbal.

Concluziile și Bibliografia (grupată în următoarele secțiuni: *Lucrări de specialitate, Studii și articole, Dicționare, Teze de doctorat și Surse electronice*) completează demersul nostru de cercetare.

Concluzii

Datorită faptului că demersul nostru este o investigație efectuată pe un corpus propriu - interviuri de televiziune -, lucrarea își propune să aducă o contribuție la dezvoltarea lingvisticii corpusului, constituind un exercițiu util în vederea îmbunătățirii perspectivei teoretice și metodologice pentru discursul televizual românesc actual.

În interviurile analizate sunt prezente toate formele tipologice discursive, de la discursul politic (Emil Constantinescu), cu structuri descriptive și narrative, până la discursul didactic (Emil Constantinescu), religios (părintele Bartolomeu Anania, părintele Dan Ilarion de la Mănăstirea Crucea), juridic (Monica Macovei) sau filosofic (Gabriel

Liiceanu, Andrei Pleșu, Horia-Roman Patapievici), fiecare invitat demonstrându-și apartenența la anumite domenii ale societății din care face parte.

Această abordare a permis evidențierea zonei argumentării, prin cele trei componente, *logos, ethos, pathos*, care se manifestă în mod echilibrat în interviul de televiziune, deoarece presupune modele logice de gândire, acestea fiind mai frecvente la intervievații care au o educație filosofică (Andrei Pleșu, Horia Roman-Patapievici, Gabriel Liiceanu) sau juridică (Monica Macovei), conferind astfel „profundzime dialectică, nu numai retorică” discursului analizat.

Din punctul de vedere al **strategiilor argumentative**, s-a evidențiat o predilecție pentru utilizarea interogației retorice (întrucât implică strategic publicul-telespectator și îl determină să adere la opiniile explicite ale vorbitorului), a metaforei cu rol argumentativ (care conceptualizează realitatea în termenii alteia), precum și a amplificării (repetiția, anafora, prin care se impune, în mentalul colectiv, anumite idei). La polul opus se situează imperativul, deoarece această strategie este întâlnită frecvent în discursul politic sau publicitar, unde se trece de la *a spune* la *a face*.

Prin analiza nivelului **pragmatic**, am încercat să scoatem în evidență cele mai importante aspecte pragmatice

întâlnite în corpus. Am constatat, în urma analizei corpusului din punctul de vedere al **politeții** ca strategie a persuasiunii, că emițătorii discursului în discuție au o preferință pentru **politețea pozitivă** (aceasta deoarece discursul televizual de tip interviu este orientat, în general, spre obținerea consensului, prin manifestarea relațiilor de cooperare, care dezvoltă armonia și echilibrul social între colocutori), manifestată printr-o gamă foarte diversificată de forme de comunicare (*salutul, mulțumirea, complimentul, felicitările ca acte de limbaj expresive etc.*), în detrimentul **politeții negative**, care este realizată prin *formularea indirectă a actelor de vorbire (indirecția); impersonalizarea enunțurilor; recurgerea la verbe la plural în loc de singular; utilizarea unor mecanisme de distanțare și anonimizare prin recurgerea la formularea pasivă și anonimizare; întrebarea în locul reproșului*). Referitor la directivele cu potențial negativ ca strategii ale politeții negative adoptate de către moderatorii emisiunilor analizate, am constatat că Eugenia Vodă, prezentatoarea emisiunii culturale *Profesioniștii*, transformă, cel puțin în unele

momente, schimbul interacțional într-un interviu-interogatoriu, adoptând, intuitiv sau deliberat, această tehnică profesionistă, specifică interogatoriului judiciar (a se vedea interviul cu Monica Macovei, interviul cu părintele Dan Ilarion) care, în

discursul televizual, capătă valențe manipulatorii.

În ceea ce privește **presupozițiile** întâlnite în corpusul lucrării noastre, acestea sunt utilizate de către locutori (moderatoare și invitați) pentru a vehicula indirect o anumită informație, fie din nevoia de economie lingvistică (moderatorul și invitații dețin, prin documentarea prealabilă, un fond comun de informații, care este util tocmai în ideea realizării dialogului), fie din dorința de a nu-și asuma cele enunțate. Având în vedere faptul că tipul de discurs analizat este unul televizual, care are la bază cooperarea, presupuziția este modest reprezentată, spre deosebire de discursul politic (în special dezbateră politică, ce se caracterizează prin arta mânuirii implicitului bazat pe insinuări care vizează viața și activitatea interlocutorului) sau cel publicitar, în care acest fenomen pragmatic este foarte bine reflectat, întrucât se apelează la strategii de orientare a opiniei publice. Se poate observa că limbajul mediatic este marcat, uneori, de intertextualitate, prin trimiterile (citate) la filosofi clasici, scriitori din literatura română și universală, precum și la textul biblic, care conferă autoritate și credibilitate, încercând astfel să fie cât mai persuasiv în rândul auditoriului.

Elementele paraverbale și nonverbale întregesc comunicarea verbală, constituind indici ai subiectivității, prin

faptul că aduc informații despre sentimentele, emoțiile, atitudinile și interesele actanților schimbului conversațional (hotărâre, entuziasm și admirație, oboseală, mulțumire, interes/dezinteres etc.), despre tema abordată, subliniază ideile principale (emfază), dar pot evidenția și legăturile care se stabilesc între locutori (moderator și invitați).

La nivel particular, **studiul de caz**, cu referire la modul de orientare a **privirii** (oculezica) locutorilor (moderator și invitat), în interviul de televiziune cu Dem Rădulescu, din cadrul emisiunii *Profesioniștii*, dovedește faptul că funcția conativă este activată, prin stabilirea unei relații cu telespectatorii (observăm o poziționare interesantă a invitatului față de telespectatori, pe care îi implică în interviu, prin recurgerea frecventă la adresarea directă a acestora, situându-i astfel pe variate poziții: „telespectatorul”, „dumneata”, „dumneavoastră”, „mileniul III”).

Referitor la interpelarea publicului de către moderatori, am observat că Eugenia Vodă și Ioan Holban obișnuiesc să adopte, în majoritatea interviurilor, un ton formal, adresându-se publicului țintă cu formula „stimați telespectatori”, Daniela Zeca-Buzura folosește formule de adresare, care țin de registrul familiar „dragi prieteni”, iar Eveline Păuna recurge la o formulă de adresare informală „bun găsit, doamnelor și

domnilor”.

Interviurile de televiziune analizate prezintă, pe lângă valoarea retorică, și o dimensiune educativă, didactică, întrucât cultivă, în rândul telespectatorilor, o serie de valori fundamentale, precum onestitatea/ justiția (interviu cu Monica Macovei), patriotismul (interviu cu Neagu Djuvara, părintele Bartolomeu Anania), credința religioasă (interviu cu părintele Bartolomeu Anania, cu părintele Dan Ilarion de la Mănăstirea Crucea, județul Constanța, cu Andrei Pleșu), sensibilitatea și frumosul (interviu cu Dem Rădulescu, cu Corina Chiriac, cu Liviu Ciulei), familia (interviu cu Dem Rădulescu), recunoștința (interviu cu Daniela Zeca-Buzura, cu Alex Ștefănescu) etc., dezvoltând, în rândul acestora, unele concepții despre lume, precum și organizarea vieții sociale.

Cercetarea pe care am întreprins-o nu se caracterizează prin exhaustivitate, caracteristică destul de greu de atins în acest domeniu atât de bogat și în același timp ofertant. Considerăm că analiza propusă de către noi poate fi extinsă și asupra altor specii ale discursului televizual (dezbateri sau talk-show). De asemenea, un studiu contrastiv - interviul de televiziune vs. interviul radiofonic - ar putea fi extrem de incitant și interesant în același timp.

Bibliografie selectivă

I.Lucrări de specialitate

Abiven, Karine, Stolz, Claire, de Villeneuve, Roselyne, *Introduction à l'analyse dudiscours. Textes de communication* (cours Lettres Sorbonne Université), 2018-2019.

Abric, Jean-Claude, *Psihologia comunicării. Teorii și metode*, Traducere de Luminița și Florin Botoșineanu, Editura Polirom, Iași, 2002.

Alexandrescu, Maria, *Studii de sociologia educației. Educația familială și educația școlară*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2022.

Amossy, Ruth, *L'argumentation dans le discours*, Armand Colin, Paris, 2012. Anscombe, Jean-Claude, Ducrot, Oswald, *L'argumentation dans la langue*, Pierre Mardaga, editeur, Bruxelles, 1983.

Arhip, Odette, *Teoria argumentării. Retorica modernă - Structuri și strategii argumentative în discursul juridic, politic și literar*, Editura Sedcom Libris, Iași, 2003.

Arghezi, Tudor, *Cuvinte potrivite*, Editura pentru Literatură „Biblioteca pentru toți”, București, 1960.

Aristotel, *Retorica*, I, 2, 1355 b-1356 a, 25, Ediție bilingvă, Traducere, studiu introductiv și index de Maria-Cristina

Andrieș, Note și comentarii de Ștefan-Sebastian Maftei, Editura IRI, București, 2004.

Armengaud, Françoise, *La pragmatique*, Presses Universitaires de France/PUF, Paris, 1985.

Austin, John L., *Cum să faci lucrurile cu vorbe*, Traducere de Sorana Corneanu, Prefață de Vlad Alexandrescu, Editura Paralela 42, Pitești, 2003.

Biberi, Ion, *Arta de a scrie și de a vorbi în public*, Prefață de Șerban Cioculescu, Editura Enciclopedică Română, București, 1972.

Biglari, Amir, Bonhomme, Marc, *La Présupposition entre théorisation et mise en discours*, Classique Garnier, Paris, 2018.

Bourdieu, Pierre, *Despre televiziune*, Traducere din limba franceză și prezentare de Bogdan Ghiu, Editura Art, București, 1997.

Charaudeau, Patrick, Ghiglione, Rodolphe, *Talk show-ul. Despre libertatea cuvântului ca mit*, Traducere de Oana Pocovnicu, Prefață de Daniela Zeca-Buzura, Editura Polirom, Iași, 2005.

Chelcea, Septimiu (coord.), *Comunicarea nonverbală în spațiul public*, Editura Tritonic, București, 2004. Cmeciu, Mihaela, *Strategii persuasive în discursul politic*, Editura

Universitas XXI, Iași, 2005.

Collett, Peter, *Cartea gesturilor. Cum putem citi gândurile oamenilor din acțiunile lor*, Traducere din engleză de Alexandra Borș, Editura Trei, București, 2011.

Columbeanu, Mihnea, *Un pitbull printre filme (Filmul românesc în mileniul III)*, volumul I, Editura Tracus Arte, București, 2013.

Coman, Mihai (coord.), *Manual de jurnalism. Tehnici fundamentale de redactare*, Editura Polirom, Iași, 1997.

Commarmond, Gisèle, Exiga, Alain, *Arta de a comunica și de a convinge*, Traducere de Beatrice Stanciu, Editura Polirom, Iași, 2003.

Coste-Cerdan, Nathalie, Le Diberder, Alain, *Televiziunea*, Traducere din limba franceză de Ileana Busuioc, Editura Humanitas, București, 1991.

Cvasnâi Cătănescu, Maria, *Retorica publicistică. De la paratext la text*, Editura Universității din București, București, 2006. Dascălu Jinga, Laurenția, *Specificul limbii române reflectat în intonația vorbirii*, Editura Academiei Române, București, 2002.

Dascălu Jinga, Laurenția, *Pauzele și întreruperile în conversația românească actuală*, Editura Academiei Române, București, 2006.

Doury, Marianne, Moirand, Sophie, *L'argumentation aujourd'hui. Position théoriques en confrontation* (eds.), Presses Sorbonne Nouvelle, Paris, 2004. Ducrot, Oswald, *Dire et ne pas dire*, Herman, Paris, 1972.

Ducrot, Oswald, *Le dire et le dit*, Les Éditions de Minuit, Paris, 1984.

Dumistrăcel, Stelian, *Discursul repetat în textul jurnalistic*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2006.

Eco, Umberto, *Tratat de semiotică generală*, Traducere de Anca Giurescu și Cezar Radu, Postfață și note de Fontanier, Pierre, *Figurile limbajului*, Traducere, prefață și note de Antonia Constantinescu, Editura Univers, București, 1977.

Frânculescu, Mircea, *Cărți românești de artă oratorică*, Ediție îngrijită, prefață și note de Mircea Frânculescu, Editura Minerva, București, 1990.

Frunză, Monica, *De l'argumentation à la persuasion dans le discours publicitaire français*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2007.

Ganea, Alina, *Pragmatica întrebării. Enunțul interogativ în română și franceză*, Editura University Press, Galați, 2014.e

Cezar Radu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982.

Gaillard, Philippe, *Tehnica jurnalismului*, ediția a 7-a, traducere din limba franceză de Alexandru Ilieș Câmpeanu, Editura Științifică, București, 2000.

Goia, Vistian, *Retorică și argumentare, Note de curs pentru studenții în jurnalistică și științe politice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2007.

Gouvard, Jean- Michel, *La Pragmatique-Outils pour l'analyse littéraire*, Armand Colin, Paris, 1998.

Gramatica limbii române, Cuvântu Grigoryan, Mark, *Manual de jurnalism*, Editura Centrul Independent de Jurnalism, Chișinău, 2008.

Grupul μ, Dubois, J., Edeline, F., Klinkenberg, J., M., Minguet, P., Pire, F., Trinon, H, *Retorică generală*, Introducere de Silviu Iosifescu, Traducere și note de Antonia Constantinescu și Ileana Littera, Editura Univers, București, 1974.

Hoarță Cărașu, Luminița, *Elemente de analiză a structurii conversației*, Editura Cermi, Iași, 2003.

Hoarță Cărașu, Luminița, *Pragmalingvistică. Concepte și taxinomii*, Editura Cermi, Iași, 2004.

Hoarță Cărașu, Luminița, *Dinamica morfosintaxei și pragmatica limbii române actuale*, Editura Cermi, Iași, 2007.

Hoarță Cărașu, Luminița, *Teorii și practici ale comunicării*, Editura Cermi, Iași, 2008 (volumul I), Editura Academiei Române, București, 2005.

Hoarță Cărașu, Luminița (coord.), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru

Ioan Cuza”, Iași, 2013.

Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, *Conversația. Structuri și strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite*, Editura All Educațional, București, 1995.

Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana (coord.), *Interacțiune verbală în limba română actuală. Corpus (selectiv). Schiță de tipologie*, Editura Universității din București, 2002.

Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, *Limbaj și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică*, Editura All Educațional, București, 2003 (2012).

Irimia, Dumitru, *Gramatica limbii române*, Editura Polirom, Iași, 1997.

Irimia, Dumitru, *Introducere în stilistică*, Editura Polirom, Iași, 1999.

Kapferer, Jean-Noël, *Căile persuasiunii - modul de influențare a comportamentelor prin mass-media și publicitate*, Traducere de Lucian Radu, Cuvânt înainte de Septimiu Chelcea, Editura Comunicare.ro, București, 2002.

Kerbrat - Orecchioni, Catherine, *L'énonciation de la subjectivité dans le langage*, Armand Colin Éditeur, Paris, 1980.

Kerbrat-Orecchioni, Catherine, *L'implicite*, Armand Colin Éditeur, Paris, 1986. Kerbrat-Orecchioni, Catherine, *Les*

interactions verbales (II), Armand Colin Éditeur, Paris, 1992.

Kerbrat-Orecchioni, Catherine, *La conversation*, Éditions du Seuil, Paris, 1996.

Larson, U. Charles, *Persuasiunea - receptare și responsabilitate*, Traducere de Odette Arhip, Editura Polirom, Iași, 2003.

Lerrey, Paul, *Enoncés performatifs. Présupposition (éléments de sémantique et de pragmatique)*, Fernand Nathan, Paris, 1979. Lo Cascio, Vincenzo, *Gramatica argumentării. Strategii și structuri*, Traducere de Lochard, Guy, Boyer, Henri, *Comunicarea mediatică*, Traducere de Bogdan Geangălău, Editura Institutul European, Iași, 1998.

Maingueneau, Dominique, *Les termes de l'analyse du discours*, Édition Seuil, Paris, 1996.

Maingueneau, Dominique, *Analyser les textes de communication*, Édition Dunod, Paris, 1998.

Maingueneau, Dominique, *Analiza textelor de comunicare*, Traducere de Mariana Șovea, Cuvânt înainte de Oana Popârda, Editura Institutul European, Iași, 2007. Maingueneau, Dominique, *Linguistica pentru textul literar*, Traducere de Ioana-Crina Coroi și Nicoleta Loredana Moroșan, Studiu introductiv de Mihaela Mârțu, Editura Institutul European, Iași, 2008.

Maingueneau, Dominique, *L'Énonciation en linguistique française*, Édition Hachette Supérieur, Paris, 1994.

Mainueneau, Dominique, *Manuel de linguistique pour les textes littéraires*, Édition Armand Colin, Paris, 2015.

Mainueneau, Dominique, *L'Analyse du discours. Introduction aux lectures de l'archive*, Édition Hachette Supérieur, Paris, 1991.

McLuhan, Marshall, *Să înțelegem media. Extensiile omului*, Ediție critică de W. Terrence Gordon, Traducere din limba engleză de Ovidiu George Vitan, Editura Cartea Veche, București, 2011.

Meyer, Michel, *Principia rhetorica, Teoria generală a argumentării*, Traducere de Aurelia Stoica, Studiu introductiv de Constantin Sălăvăstru, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2010.

Milică, Ioan, *Lumi discursive. Studii de lingvistică aplicată*, Editura Junimea, Iași, 2013. Moeschler, Jacques, *Pragmatica discursului. De la interpretarea enunțului la interpretarea discursului*, Traducere de Irinel Antoniu, Editura Institutul European, Iași, 2010.

Moscovici, Serge, Buschini, Fabrice (coord.), *Metodologia științelor socioumane*, Traducere de Vasile Savin, Editura Polirom, Iași, 2007.

Noël, Nel, *Le débat télévisé*, Édition Armand Colin, Paris, 1990.

Olariu, Florin-Teodor, *Dimensiunea ludic-agonală a*

limbajului – prolegomene la o abordare interacționistă a structurilor conversaționale, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2007.

O’Sullivan, Tim, Hartley, John, Saunders, Danny, Montgomery, Martin, Fiske, John, *Concepte fundamentale. Din științele comunicării și studiile culturale*, Introducere de Mihai Coman, Traducere de Monica Mitarcă, Editura Polirom, Iași, 2001.

Panaitescu, Val, (coord.), *Terminologie poetică și retorică*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 1994.

Pease, Allan, *Limbajul trupului. Cum pot fi citite gândurile altora din gesturile lor. 182 ilustrații*, Traducerea de Alexandru Szabo, Editura Polimark, București, 1997. Pleșu, Andrei, *Chipuri și măști ale tranziției*, Editura Humanitas, București, 1996.

Perelman, Chaïm, Olbrechts-Tyteca, Lucie, *Tratat de argumentare. Noua retorică*, Traducere și indecși de Aurelia Stoica, Prefață de Michel Meyer, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2012.

De Peretti, André, Legrand, Jean-André, Boniface, Jean, *Tehnici de comunicare*, Traducere de Gabriela Sandu, Editura Polirom, Iași, 2001.

Quintilianus, M. Fabius, *Arta oratorică* (volumul I), Traducere, studiu introductiv, tabel cronologic, note, indici de Maria Hetco, Editura Minerva, București, 1974.

Radu, Marian, *Publicistica de televiziune*, Editura Grand, București, 1996.

Reboul, Anne, Moeschler, Jacques, *Pragmatica azi*, Traducere de Liliana Pop, Editura Echinox, Cluj, 2001.

Reboul, Anne, Moeschler, Jacques, *Pragmatica discursului. De la interpretarea enunțului la interpretarea discursului*, Traducere de Irinel Antoniu, Editura Institutul European, Iași, 2010.

Roșca, Luminița, *Producția textului jurnalistic*, Editura Polirom, Iași, 2004.

Rovența-Frumușani, Daniela, *Semiotica discursului științific*, Editura Științifică, București, 1995.

Rovența-Frumușani, Daniela, *Semiotică, societate, cultură*, Editura Institutul European, Iași, 1999.

Rybacki, Karyn C., Rybacki, Donald J., *O introducere în arta argumentării. Pledarea și respingerea argumentelor*, Traducere de Viorel Murariu, Editura Polirom, Iași, 2004.

Savătescu, Alexandru, *Microfonul de serviciu*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2006.

Sălăvăstru, Constantin, *Raționalitate și discurs. Perspective logico-semiotice asupra retoricii*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996.

Sălăvăstru, Constantin, *Teoria și practica argumentării*,

Editura Polirom, Iași, 2003.

Sălăvăstru, Constantin, *Mic tratat de oratorie*, ediția a II-a, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2010.

Săvulescu, Silvia, *Retorică și teoria argumentării*, Editura Comunicare.ro, București, 2004.

De Singly, François, Blanchet, Alain, Gotman, Anne, Kaufmann, Jean-Claude, *Ancheta și metodele ei: chestionarul, interviul de producere a datelor, interviul comprehensiv*, prefață de Elisabeta Stănciulescu, Traducere de Elisabeta Stănciulescu, Anca Laura Zahaniciuc, Oana Bibiri, Alina-Agnes Lăzărescu, Editura Polirom, Iași, 1998.

Slama-Cazacu, Tatiana, *Limba și context*, Editura Științifică, București, 1959.

Sperber, Dan, Deirdre Wilson, *La pertinence. Communication et cognition*, traduit de l'anglais par Abel Gerschenfeld et Dan Sperber, Les Éditions de Minuit, Paris, 1986.

Spiță, Doina Paula, *Les connecteurs en français et en roumain*, Editura Institutul European, Iași, 2003.

Szabo, Lucian-Vasile, *Libertate și comunicare în lumea presei*, Editura Amarcord, Timișoara, 1999.

Șerbănescu, Andra, *Întrebarea. Teorie și practică*, Editura Polirom, Iași, 2002.

Șerbănescu, Andra, *Cum gândesc și cum vorbesc ceilalți? Prin labirintul culturilor*, Editura Polirom, Iași, 2007.

Șoitu, Laurențiu, *Aspecte educaționale al limbajului audio-vizual*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 1993.

Șoitu, Laurențiu, *Retorică audio-vizuală*, Editura Cronica, Iași, 1993.

Ștefănescu, Ariadna, *Conectori pragmatici*, Editura Universității din București, 2007.

Turchet, Philippe, *Sinergologia. De la limbajul trupului la arta de a citi gândurile celuilalt*, Traducere de Luminița Botoșineanu și Florin Botoșineanu, Editura Polirom, Iași, 2005.

II. Studii și articole

Blanc Nathalie, Brigaud, Emmanuelle, „Pourquoi ne pas rire de ce qui nous fait peur?”, în *Publicité et santé: des liaisons dangereuses* (sous la direction de Nathalie Blanc, E Éditions In Press, Paris, 2013, pp. 47-80.

Cîrnu, Rodica Mihaela, „Strategii argumentative în textul publicitar”, în *Limba română. Structură și funcționare*, Actele celui de-al 4-lea Colocviu al Catedrei de limba română, 25-26 noiembrie 2004, Gabriela Pană Dindelegan (coord.), Editura Universității din București, București, 2005.

Garwood, Jeanette, „Cercetare cantitativă”, în Victor Jupp (coord.), *Dicționar al metodelor de cercetare socială*, Traducere de Simona Mereu, Editura Polirom, Iași, 2010, pp. 87-89.

Grize, Jean-Blaise, „Le point de vue de la logique naturelle: démontrer, prouver, argumenter”, în *L'argumentation aujourd'hui. Position théoriques en confrontation*, Marianne Doury et Sophie Moirand (eds.), Presses Sorbonne Nouvelle, Paris, 2004, pp. 35-43.

Guia, Sorin, „Condiții de reușită în discursul argumentativ”, în *Rezultate și perspective actuale ale lingvisticii românești și străine*, Luminița Hoară Cărașu (coord.), *Lucrările Sesiunii de comunicări din cadrul <Zilelor Universității „Alexandru Ioan Cuza”>*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2007, pp. 178-183.

Hoară Cărașu, Luminița, „Dezbaterea televizată românească actuală. Personalități ale diasporei”, *Actele Simpozionului internațional Cultură și identitate românească. Tendințe actuale și reflectarea lor în diaspora*, 22-24 septembrie 2010, în *Cultură și identitate românească. Tendințe actuale și reflectarea lor în diaspora*, Ofelia Ichim (coord.), Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2003, pp. 423-432.

Hoară Cărașu, Luminița, „Teorii pragmatice ale politicii”, în

Pragmatica pronumelui, Luminița Hoarță Cărăușu (coord.), Editura Cerami, Iași, 2005.

Kerbrat-Orecchioni, Catherine, „La présupposition *in situ*”, în *La Présupposition entre théorisation et mise en discours*, sous la direction d’Amir Biglari et Marc Bonhomme, Classique Garnier, Paris, 2018.

Lerroy, Paul, *Enoncés performatifs. Présupposition (éléments de sémantique et de pragmatique)*, Fernand Nathan, Paris, 1979, p. 44.

Pană-Dindelegan, Gabriela, „Formule modalizatoare de certitudine”, în *Studii și cercetări lingvistice XXXVI* (3), Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1985, pp. 237-240.

Sarfati, Georges-Elia, „De la présupposition au sens commun. Morphogenèse et sémiogenèse de l’évidence discursive”, în *La Présupposition entre théorisation et mise en discours*, sous la direction d’Amir Biglari et Marc Bonhomme, Classique Garnier, Paris, 2018, pp. 149-189.

Zafiu, Rodica, „Argumentare prin analogie: criteriile de evaluare și strategii de respingere”, în *Modernitate și interdisciplinaritate în cercetarea lingvistică. Omagiu doamnei profesor Liliana Ionescu-Ruxăndoiu*, Mihaela Constantinescu, Gabriela Stoica, Oana Uță Bărbulescu (eds.), Editura

Universității din București, 2012, pp. 604-610.

Zafiu, Rodica, „Anafora”, în *Gramatica limbii române (volumul al II-lea), Enunțul*, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, Editura Academiei Române, București, 2005, pp. 656-657.

Zvirid Necula, Ramona-Mari, „Actele de limbaj expresive din perspectiva principiului pragmatic al politeții”, în *Limba română. Direcții actuale în cercetarea lingvistică (II), Lexic, semantică, terminologii, stilistică, pragmatică, retorică și argumentare*, editori: Rodica Zafiu, Ariadna Ștefănescu, Editura Universității din București, pp. 339-347.

III. Dicționare

Bidu-Vrânceanu, Angela, Călărașu, Cristina, Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, Mancaș, Mihaela, Pană Dindelegan, Gabriela, *Dicționar de științe ale limbii*, Editura Nemira, București, 2001.

Charaudeau, Patrick, Maingueneau Dominique (eds.), *Dictionnaire d'analyse du discours*, Seuil, Paris, 2002.